

Jaarstukken 2020

13-07-2021

Nadere omschrijving risico:

Ongeacht het aantal voorzieningen, gebruik, inkomen en vermogen betaalt de cliënt € 19 per maand eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen. Door dit vaste abonnementsstarief is er een kans op toename in de vraag naar Wmo-voorzieningen, omdat de financiële prikkel voor burgers om zelf voorzieningen te regelen is weggefallen.

Beheersmaatregelen:

Geen.

Niet te kwantificeren risico's

10. Fiscale wijzigingen

Op het gebied van de fiscale wetgeving zijn de laatste jaren veel ontwikkelingen.

- Vennootschapsbelasting

Nadere omschrijving risico:

Op 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen van kracht geworden. Als gevolg hiervan zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover een onderneming wordt gedreven. Met name 'winstgevende' grondexploitaties vormen hierbij een financieel risico. De gemeente Diemen heeft in 2016 al haar activiteiten voor de vennootschapsbelasting beoordeeld op basis van de relevante ondernemerscriteria. Op basis van deze beoordeling heeft de gemeente Diemen het standpunt ingenomen dat er geen sprake is van vennootschapsbelastingplichtige activiteiten. De Belastingdienst heeft inmiddels een standpunt ingenomen en aangegeven waar het vermoeden bestaat van belastingplichtige activiteiten. Dit zijn de volgende activiteiten:

- het ophalen van bedrijfsafval;
- de verkoop van reststoffen voortkomend uit de activiteit inzameling van huishoudelijk afval (hierover loopt overleg met de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten). De impact van de tussenkomst een tussenschakel, zoals bijvoorbeeld Rova, is eveneens onderwerp van gesprek;
- het geven van gelegenheid van reclame-uitingen voortvloeiend uit privaatrechtelijke (concessie) overeenkomsten;
- de uitgifte van leningen.

Beheersmaatregelen:

Onze (externe) fiscale adviseur heeft voor Diemen onderzocht of bovenstaande activiteiten leiden tot een belastingplicht. Het blijkt dat met name de concessieovereenkomsten voor de uiting van reclame voor Diemen relevant is. Ondanks dat wij het op voorhand niet eens zijn met de aanslagoplegging hebben we over de jaren 2016 tot en met 2019 aangifte gedaan. Dit om naheffingsrente (8%) uit te sluiten. Het aanslagbedrag bedraagt jaarlijks plusminus € 25.000. De gemeente volgt de landelijke ontwikkeling nauwkeurig om te kunnen anticiperen op eventuele relevante ontwikkelingen. In de meerjarenprognose grondexploitaties wordt jaarlijks de Vpb-positie van de grondexploitaties vastgelegd.

- Btw-sportvrijstelling

Nadere omschrijving risico:

In 2019 is het btw-regime voor sportaccommodaties gewijzigd. Vanaf 1 januari 2019 is de btw-sportvrijstelling uitgebreid. Het geven van gelegenheid tot sportbeoefening zonder winstoogmerk is dan niet meer belast met btw. Gemeenten en sportstichtingen mogen geen btw meer in rekening over de gebruikersvergoedingen of huuropbrengsten. Omdat er geen btw in rekening wordt gebracht hebben gemeenten en sportstichtingen ook geen

recht meer op teruggaaf van btw op de kosten. De btw op de kosten wordt een kostenpost. Om gemeenten en sportstichtingen tegemoet te komen, heeft de Minister voor Medische Zorg een compensatieregelingen in het leven geroepen (Regeling specifieke uitkering sport, afgekort SPUK). Op basis van deze regeling kan tot 2023 alsnog een beroep gedaan worden op btw-compensatie. Het Rijk heeft hiervoor een apart budget opzij gezet. Naar verwachting is het bedrag dat geclaimed gaat worden hoger dan het budget dat opzij is gezet. In dat geval wordt de btw verhoudingsgewijs gecompenseerd. Inmiddels zijn alle SPUK-aanvragen ingediend, het is nog afwachten welk percentage wordt uitgekeerd.

Beheersmaatregelen:

In de begroting wordt tot en met 2022 de btw op sport meegenomen in de ramingen. Daartegenover staat de opbrengsten als gevolg van de SPUK-aanvragen. Verschillen worden verrekend met de algemene middelen (jaarrekeningsaldo of Algemene Reserve). Vanaf 2022 vervalt de opbrengst vanuit de SPUK. In de uitvoering van investeringen op het gebied van sport wordt getracht deze zoveel als mogelijk vóór 2023 te realiseren.

- Mengpercentages

Nadere omschrijving risico:

Voor alle activiteiten die de gemeente uitvoert zijn verschillende btw-regimes. Soms is er sprake van ondernemersactiviteiten, dus ook het bijbehorende kostprijsverhogende btw-regime dat net zoals bedrijven bij de Belastingdienst kan worden gedeclareerd. Afhankelijk van de gemeentelijk taak geldt een kostprijsverhogend of juist helemaal geen btw-regime. Wanneer er sprake is van een kostprijsverhogend regime kan de btw gecompenseerd worden vanuit het btw-compensatiefonds.

De kosten voor bedrijfsvoering zijn ondersteunend aan een mengeling van activiteiten en dus ook onderhavig aan een mengeling van btw-regimes. De urenbesteding helpt ons hierbij om het mengpercentage te bepalen. Niet alleen een gewijzigde urentoerekening heeft invloed op het mengpercentage maar ook de wijziging van het regime per gemeentelijk taak heeft gevolgen (bijvoorbeeld het wegvallen van de btw bij sportactiviteiten).

Binnen de grondexploitaties kan het voorkomen dat er een verschuiving is tussen ondernemersactiviteiten (kostprijsverhogende btw) en compensabele btw. Per saldo geeft dit geen verschil in de totale btw-afdracht. Echter een verschuiving heeft wel gevolgen, namelijk een naheffingsaanslag. Wanneer er bijvoorbeeld te weinig ondernemers-btw is verrekend en te veel compensabele btw vindt er een naheffing plaats. Te veel verrekenen heeft bij de Belastingdienst geen consequenties, te weinig wel. Hierover rekent de Belastingdienst een boeterente.

Beheersmaatregelen:

We verkleinen dit risico door regelmatig de btw-regimes en urenbesteding te toetsen en herberekenen. De bepaling van het btw-regime wordt vastgelegd in een zogenoemde grondslagentabel. Deze tabel wordt afgestemd met de Belastingdienst. Ook de wijze van de berekening van het mengpercentage doen we in afstemming met de Belastingdienst. Dit geldt zowel voor het mengpercentage van de bedrijfsvoeringskosten als voor de wijze van toedeling van de btw bij grondexploitaties.

Wijziging van het btw-regime is door de gemeente niet te beheersen maar heeft wel financiële gevolgen.

11. Markontwikkeling aanbestedingen investeringen

Nadere omschrijving risico:

Bij het opstellen van de begroting was het herstel van de economie nog in volle gang en leidde dat er toe dat de marktprijzen in rap tempo stegen. Niet alleen voor de reguliere uitgaven maar ook voor de investeringen. Door de coronacrisis is dit risico zo goed als

verdwenen. Zeker investeringen worden nu vaak weer gunstiger aanbesteed. Vraag is natuurlijk hoe lang dit blijft duren. Dit is vooral afhankelijk van de duur van de coronacrisis en het daaropvolgende herstel van de economie. In de begroting en jaarrekening blijven wij u informeren over de ontwikkelingen.

Beheersmaatregelen:

Op basis van de aanbestedingsprocedure zal meestal de financieel voordelige aanbieder de meeste kans maken, al telt de weging van kwaliteit en duurzaamheid natuurlijk ook steeds meer mee. Wanneer blijkt dat de aanbestedingen prijstechnisch gezien blijven tegenvallen dan vindt een heroverweging plaats van alle voorgenomen investeringen. Dit heeft waarschijnlijk consequenties voor de ambities zoals vastgelegd in het coalitieakkoord.

12. Herijking verdeling algemene uitkering in 2021

Nadere omschrijving risico:

Al enige jaren onderzoekt het Rijk een nieuwe wijze voor de verdeling van het Gemeentefonds. De minister van Binnenlandse Zaken meldt in een brief aan de Tweede Kamer dat met die herijking wordt gestreefd naar een globale verdeling, die aansluit bij de verschillen in kosten van gemeenten en bij de verschillen in inkomsten die gemeenten zelf genereren.

Er is onderscheid te maken in drie grote wijzigingen.

Ten eerste de wijziging van de maatstaven voor het reguliere deel van het gemeentefonds. Op basis van de cijfers 2017 zijn diepgaande analyses gemaakt en is een voorstel neergelegd in een rapport.

De tweede wijziging betreft de verdeling van het gemeentefonds voor de kosten binnen het sociaal domein. Bijstandsverlening telt hier niet bij mee, daar ontvangen we een specifieke doeluitkering voor (BUIG). Ook hiervoor is aan de hand van een uitgebreide analyse op de cijfers 2017 een voorstel neergelegd.

De derde wijziging betreft de verrekening van de eigen inkomsten van de gemeente. Dit betreft vooral de verrekening van de potentiële belastingopbrengsten van een gemeente. De drie wijzigingen leveren een financieel effect op. De berekeningen worden op macro-economisch niveau uitgevoerd. De effecten per gemeenten kunnen hierdoor onderling behoorlijk afwijken. Als vangnet is daarom een maximaal effect berekend. De herverdeling van het fonds mag per jaar niet meer dan € 15 per inwoner nadelig verschil opleveren.

De eerste uitkomsten van het onderzoek hebben al veel ophef veroorzaakt bij een groep nadeelgemeenten uit Groningen en Friesland. Dit heeft ertoe geleid dat de invoering van de herverdeling een jaar is doorgeschoven naar 2023.

Tenslotte nog een belangrijk aandachtspunt. De herverdeling van het gemeentefonds gaat uit van een onveranderde grootte van het Gemeentefonds. Wanneer het Rijk besluit tot een toevoeging of juist bezuiniging van het fonds heeft dat effect. Deze zijn bij de herverdelingsberekeningen niet mee genomen.

Beheersmaatregelen:

We houden nauwlettend de ontwikkelingen op het gebied van de herijking bij door deel te nemen aan bijeenkomsten van het Ministerie en de VNG. De beïnvloeding is beperkt omdat dergelijke besluiten vooral op macro-niveau worden afgewogen.

13. Coronacrisis / economische recessie

Nadere omschrijving risico:

Sinds februari 2020 is de wereld in de greep van de coronapandemie. Dit is dus ook een risico die niet mag ontbreken in deze paragraaf. We hebben het risico opgenomen onder de niet te kwantificeren risico's om meerdere redenen. Ten eerste is het nog onduidelijk hoe lang de pandemie zal voortduren en vervolgens is het onbekend met welk tempo het maatschappelijke en financiële herstel zal ontwikkelen.

Daarnaast is het slechts grofmazig en indicatief aan te geven welke financiële effecten de coronacrisis met zich meebrengt. Veel maatregelen worden al meegenomen bij de uitvoering van de reguliere taken. Een niet te kwantificeren deel wordt opgevangen binnen de bestaande capaciteit en reeds bestaande budgetten.

De coronacrisis raakt iedereen en daardoor zijn de effecten zo omvangrijk dat ze niet limitatief te benoemen zijn. De coronacrisis brengt ook kansen. Zo heeft het thuiswerken en digitaal vergaderen een vlucht genomen en biedt ook kansen voor de toekomst. Vooralsnog gaat alle aandacht voorlopig nog uit naar ondersteunende maatregelen.

Beheersmaatregelen:

Door het invoeren van het crisISOverleg, eerst dagelijks en later wekelijks, wordt geanticipeerd op alle ontwikkelingen die corona met zich meebrengt. Belangrijk daarbij is de communicatie. Niet alleen naar de burgers en ondernemers maar ook naar de raad en organisatie. Middels nieuwsbrieven worden raad en medewerkers geïnformeerd.

Er zijn tal van maatregelen genomen om de coronacrisis draagbaar te maken/houden. Niet alleen op financieel gebied maar juist ook op maatschappelijk gebied. Wanneer nodig zijn hier extra budgetten en capaciteit voor vrijgemaakt. Zolang de coronacrisis blijft aanhouden zullen we op deze wijze doorgaan. Ondertussen zijn we ook al aan het nadenken welke maatregelen we kunnen inzetten na de coronacrisis. Het is de verwachting dat er nog steeds hulp vanuit de overheid nodig is om de economie snel weer op gang te helpen.

In twee tussentijdse rapportages en in deze jaarstukken hebben wij zo goed als mogelijk alle maatregelen en acties per programma gepresenteerd en inzichtelijk gemaakt welke kosten (en opbrengsten) hier mee gemoeid waren.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen betreft de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Ook hierbij is net als bij de risico's, onderscheid te maken in incidenteel en structureel weerstandsvermogen.

Incidentele weerstandsvermogen

- Algemene reserve;
- Risicoreserve;
- Reserve Grondzaken;
- Voorziening Grondzaken;
- Begrotings- / rekeningresultaat.

Algemene reserve

Voor de berekening van het weerstandsvermogen hebben we de stand van de Algemene reserve op 1 januari 2020 aangepast met de onttrekkingen/dotaties waarvan we weten dat die in 2020 hebben plaatsgevonden.